

Αρχαίο Θέατρο Βοιωτικού Ορχομενού

από την Ειρήνη Μαρκούρη, ΒΤΠΤΓ

Βοιωτία-Ορχομενός

- Η Βοιωτία θεωρείται από αρχαίους και συγχρόνους ιστορικούς καθώς και γεωγράφους, περιοχή ευνοημένη από τη φύση και τη γεωπολιτική θέση της. Βρίσκεται στο κέντρο σχεδόν της ελληνικής χερσονήσου, πάνω στο σταυροδρόμι χερσαίων και θαλάσσιων οδών επικοινωνίας και έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ιστορική πορεία και εξέλιξη του πολιτισμού της Ελλάδας στην αρχαιότητα και στα νεότερα χρόνια.

❖ Ο Ορχομενός υπήρξε σημαντικότερη πόλη της Βοιωτίας και γνώρισε ιδιαίτερη ακμή κατά τους μυκηναϊκούς χρόνους. Η πόλη οφείλει το όνομα της στον γιο του βασιλιά Μινύα, ο οποίος ονομαζόταν Ορχομενός. Η πόλη αναφέρεται από τον Όμηρο, τον Στράβωνα και τον Πausανία ως ένα από τα ισχυρότερα κέντρα του ηρωικού παρελθόντος, με αμύθητα πλούτη. Στις μέρες μας είναι κωμόπολη της Στερεάς Ελλάδας, έδρα της επαρχίας Λιβαδιάς, του νομού Βοιωτίας. Είναι χτισμένη στο βορειοανατολικό τμήμα της επαρχίας, 12 περίπου χιλιόμετρα από τη Λιβαδιά, σε υψόμετρο 100 μ. και αποτελεί γεωργικό κέντρο.

Το «αρχαιολογικό πάρκο» του Ορχομενού Βοιωτίας

🏛 Το «αρχαιολογικό πάρκο» του Ορχομενού Βοιωτίας αποτελείται από τα παρακάτω μέρη:

1. Τάφος του Μινύου

2. Ναός Παναγίας Σκριπούς (η εικόνα της Παναγίας συνδέθηκε με ένα θαύμα που έσωσε τους κατοίκους του Ορχομενού από βέβαιη καταστροφή. Συγκεκριμένα, την περίοδο της Κατοχής οι κάτοικοι του Ορχομενού ζήτησαν από τους Ιταλούς να παραδώσουν τα όπλα. Οι Ιταλοί το είπαν στους Γερμανούς, οι Γερμανοί θύμωσαν και αποφάσισαν να καταστρέψουν τον Ορχομενό. Ξεκίνησαν με τα τανκς. Στο δρόμο όμως, καθώς προχωρούσαν, τα τανκς το ένα μετά το άλλο σταματούσαν και καταστρέφονταν. Τότε ο στρατηγός των Γερμανών είδε ολοζώντανη μπροστά του την εικόνα της Παναγίας με το χέρι σε θέση απαγορευτική. Τότε διέταξε να σταματήσουν και πήγε και προσκύνησε την εικόνα της στο ναό. Έτσι οι κάτοικοι του Ορχομενού σώθηκαν).

3. Ιερό Χαρίτων
4. Οικίες - δημόσια οικοδομήματα
5. Ακιδάλια πηγή
6. Ναός Ασκληπείου
7. Πύλη
8. Μακεδονικός πύργος
9. Θέατρο
10. Ιδιωτικά οικοδομήματα
11. Ναός Αγίου Σώζοντος
12. Ναός Αγίου Γεωργίου

Το αρχαίο θέατρο

- Κατασκευάστηκε τον 4^ο αιώνα π.Χ.
- Βρίσκεται ανάμεσα στον θολωτό τάφο του Μινύα και τον βυζαντινό ναό της Σκριπούς.
- Οι ανασκαφές απέδειξαν ότι το θέατρο τοποθετήθηκε στην περιοχή ενός προϋπάρχοντος μυκηναϊκού νεκροταφείου.
- Ενδεχομένως, μπορεί να συνδέεται με την εποχή της επέκτασης των τειχών της πόλης από τους Μακεδόνες, μετά την επικράτηση του Φιλίππου Β' στη μάχη της Χαιρώνειας, το 338 π.Χ.
- Ήταν αφιερωμένο στις τρεις Χάριτες.

Δομή

- Το θέατρο σώζει ένα ενιαίο κοίλο και οι βαθμίδες για την έδραση των μαρμάρινων εδωλίων εν μέρει είναι λαξευμένες στο φυσικό βραχώδες πρανές του Ακοντίου λόφου πάνω στο οποίο ακουμπά το θέατρο και εν μέρει έχουν κατασκευασθεί από τεχνητές επιχωματώσεις
- Το 2^ο αι. π.Χ. το θέατρο αποτελείται από ένα μαρμάρινο κοίλο ενιαίο, χωρίς διαζώματα και ένα μαρμάρινο σκηνικό οικοδόμημα, τα οποία σχηματίζουν την άντυγα του θεάτρου.

Δομή

- Την ίδια περίοδο η είσοδος της βόρειας παρόδου παίρνει μνημειακή μορφή με την κατασκευή διπλού ανοίγματος, ενώ στο βόρειο άκρο του θεάτρου δημιουργείται διπλή κλίμακα που οδηγούσε τους θεατές στα ψηλότερα σημεία του κοίλου.

- Το κοίλο είναι στραμμένο προς τα νοτιοανατολικά και διαμορφώθηκε σχήμα ημικυκλίου με έντονη αξονική προέκταση.
- Η ορχήστρα έχει διάμετρο 15,5 μέτρων και διαχωρίζεται από το κοίλο με αγωγό αποχέτευσης όμβριων και ένα επίπεδο αναβαθμό.
- Η κατώτερη βαθμίδα του κοίλου τονίζεται με πολύλιθες μαρμάρινες προεδρίες σπάνιου τύπου, οι οποίες διασώθηκαν σε κακή κατάσταση.
- Το κοίλο χωρίζεται ακτινωτά με κλίμακες σε 8 κερκίδες.
- Τα ειδώλια του θεάτρου στο κοίλον έχουν σκαλιστή λεπτομέρεια.

• Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο εντοπισμός κατά χώραν αρχιτεκτονικών στοιχείων που προέρχονται από το σκηνικό οικοδόμημα και το προσκήνιο. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να βοηθήσουν στην αποκατάσταση της εικόνας της αναδομής της σκηνής, αν και πολλά μέλη της χρησιμοποιήθηκαν στην κατασκευή του Βυζαντινού Ναού της Σκριπούς.

• Το Προσκήνιο διαμορφωνόταν με σκηνογραφικούς πίνακες και ημικίονες δωρικού ρυθμού που έφεραν επιστύλια επιγραφή με αφιέρωση στις Χάριτες.

- Προεξέχουσες συμμετρικές πτέρυγες στο προσκήνιο διέυρυναν σημαντικά την εντύπωση του σκηνικού οικοδομήματος το οποίο στο επίπεδο του ισογείου έφτανε σε μήκος 37,5 μέτρων.
- Πάνω στο προσκήνιο βρισκόταν το λογείον, ο χώρος όπου κινούνταν οι ηθοποιοί.
- Από την πίσω πλευρά του λογείου, όπως φαίνεται από τους τοίχους της σκηνής που εντοπίστηκαν κατά την ανασκαφή του 1972, ξεκινούσε το σκηνικό οικοδόμημα, το οποίο, κατά τα συνήθη, είχε στην πρόσοψη θυρώματα.

Η πορεία του Θεάτρου στο χρόνο

- **Αξιοποίηση του Θεάτρου στα αρχαία χρόνια.**

Στο θέατρο, τα αρχαία χρόνια, πραγματοποιούνταν μουσικοί αγώνες προς τιμήν των Τριών Χαρίτων (τα Χαριτίσια), του Ομωλοίου Διός όπως και του Διονύσου. Επίσης εκεί πραγματοποιούνταν και οι συγκεντρώσεις του Κοινού των Βοιωτών μετά την προσωρινή μεταφορά της έδρας του στον Ορχομενό.

- **Η μορφή του Θεάτρου σήμερα.**

Σήμερα το θέατρο δεν βρίσκεται και σε τόσο καλή κατάσταση λόγω των συνεχών ανακατασκευών και προσθηκών που έγιναν καθόλη τη διάρκεια που αυτό βρισκόταν σε χρήση, δηλαδή μέχρι τους ύστερους χρόνους και γι' αυτό δεν παραχωρείται για την πραγματοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων. Επιπλέον, το μνημείο δεν έχει ανασκαφεί συστηματικά και συνολικά.

ΦΩΤΟΡΕΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΝΑΣΤΗΛΩΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ ΜΠΙΛΗ

● Αρχαιολογικές έρευνες και αποκαλύψεις που έγιναν στο Θέατρο.

1973

Αποκάλυψη του
Θεάτρου και
εντοπισμός μεγάλου
τμήματος κοίλου και
ορχήστρας.

1997-98

Καθαρισμός του Θεάτρου
και αποκάλυψη και άλλων
τμημάτων του.

1999

Ανασκαφικές
εργασίες μικρής
κλίμακας που
φέρνουν στο φως
τα αναλήμματα των
παρόδων του μνημείου.

2012

Με πρωτοβουλία του
ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ
πραγματοποιείται
εκτεταμένος ανα-
σκαφικός καθαρι-
σμός και μικρής
κλίμακας
ανασκαφική
έρευνα.

Ε Χρηματοδοτήσεις για το θέατρο με πρωτοβουλία του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ

Το ΔΙΑΖΩΜΑ
στο θέατρο του
Βοιωτικού Ορχομενού

Χορηγοί-
Χρηματοδότες

Συνολικό
χρηματικό ποσό

Προγραμματικές
συμβάσεις που έχουν
υπογραφεί με το
Υπουργείο Πολιτισμού.

50.000

Κουμπάρες

163.357,50

Πηγές:

• www.visitgreece.gr

• www.diazoma.gr

• Αρχαία θέατρα Στερεάς Ελλάδας

• Αρχαιολογικός χώρος Ορχομενού Βοιωτίας

• [Threegraces.jpg](#)